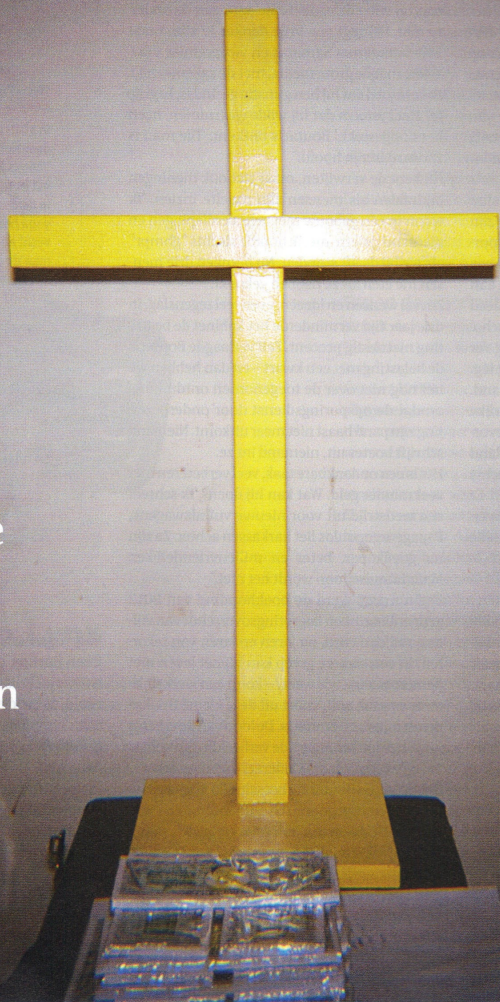

Xiaoxiao Xu portretteerde jonge Chinese kunstenaars in Nederland, mensen net als zij, met één been in China en het andere in Nederland.

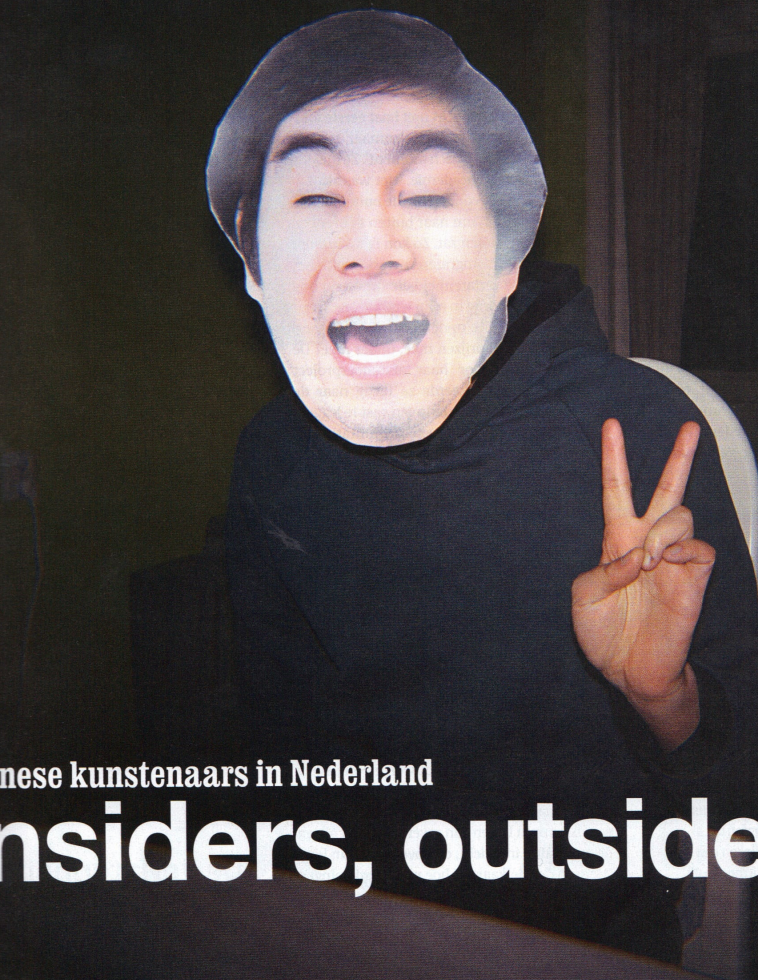
foto's Xiaoxiao Xu
tekst Carolina Lo Galbo

'Ik wil ooit een geel graf maken voor mezelf.' Benjamin Li (1985), kunstenaar en fotograaf, geboren in Dordrecht, voelt zich meer Nederlander dan Chinees. 'Voor mijn project *Being Yellow* heb ik een masker van mezelf gemaakt. Chinezen verstoppen hun emoties vaak. Mijn masker is vrolijk, maar wat zit erachter?'

Chinese kunstenaars in Nederland

Insiders, outsiders

'Mama moet weg.' Met die woorden nam haar moeder in 1991 afscheid van Xiaoxiao. Ze stopte haar wat zakgeld toe en verliet het schoolplein. 's Middags werd Xiaoxiao opgehaald door haar tante, die haar meenam naar de havenstad Wenzhou. Ze was zeven. Tot die tijd had ze met haar ouders en oma in Gangtou gewoond, een nabijgelegen dorpje van drieduizend inwoners. Hun huis keek uit op een glinsterende rivier. Vaak zaten ze met buren op de houten bank voor het huis. Xiaoxiao zat er ook vaak alleen. Dan keek ze naar de mensen die met de veerpont aan land kwamen. Of ze tuurde naar de grond om het gedrag van de mieren te observeren. Haar vader zag ze in die periode alleen vanaf de top van een berg. Daar stond ze met haar moeder naar hem te zwaaien. Hij zwaaide terug vanaf het plein van de gevangenis waar hij jaren vastzat omdat hij had geprobeerd illegaal naar Taiwan te varen in de hoop op werk. In Wenzhou werd Xiaoxiao aanvankelijk uitgelachen vanwege haar dorpse accent, maar ze had al snel vriendinnen. Van haar moeder vernam ze weinig. Die werkte in Nederland in een Chinees restaurant en stuurde geld naar haar familie in China. Eens per jaar kreeg Xiaoxiao een *gameboy* of een mini-föhn per post.

Naar Nederland

Jij gaat naar Nederland, zei haar tante op een dag. Ze was nu veertien en zat in de tweede klas

Winnaar

VN Fotoverhaal

Xiaoxiao Xu (29) was een van de honderdzeventig fotografen die reageerden op de oproep van VN en de Fotografen Federatie om een voorstel in te dienen voor een journalistiek fotodocument. Een vakjury selecteerde drie fotografen die al enkele jaren professioneel actief zijn, en een talentvolle, beginnende collega. Zij mogen dit jaar hun idee uitvoeren en publiceren in Vrij Nederland. Xiaoxiao Xu is de tweede. Zij studeerde in 2009 af aan de Fotoacademie in Amsterdam en won als jong talent zowel De Fotoprijs als de Photo Academy Award. Ze onderzoekt haar herkomst vanachter een camera. Voor haar project *De weg naar de gouden berg* keerde ze terug naar haar geboortedorp Gangtou. Zie ook vn.nl/fotoverhaal

van de middelbare school. Xiaoxiao gaf haar stripboekenverzameling aan haar buurjongen en zei haar vriendinnen gedag. Als afscheidscadeau kreeg ze een grote, roze Hello Kitty met vleugels. 'In Nederland raakte ik in een isolement,' vertelt fotografe Xiaoxiao Xu (29). Ze had haar moeder acht jaar niet gezien. Die had een nieuwe man, kreeg al snel een nieuw kind en was bovendien ernstig depressief. 'De thuissituatie was verstikkend. We woonden als vreemden in een klein appartement in Zeist. Het leven speelde zich voornamelijk binnenshuis af, in die benauwende sfeer, en dan ben ik ook nog introvert. Ik sprak toen nauwelijks.'

Haar leven begon pas echt met haar eerste foto-toestel. Na de havo besloot ze 'zomaar' te gaan fotograferen, 'een magisch moment'. Ze meldde zich aan bij de Fotoacademie. 'Het was alsof ik mijn wapen had gevonden om de buitenwereld te leren kennen en om naar buiten te brengen wat in mij verscholen zat. Zo kon ik me zonder woorden uiten. Fotograferen werkt voor mij opluchtend. De verlatenheid die ik ook nu nog vaak voel, zie je terug in mijn werk.'

Met haar fotografie onderzoekt Xu haar herkomst. Ze won er prijzen mee, onder meer De Fotoprijs 2009 voor haar afstudeerproject *Wenzhou*. Daarvoor keerde ze terug naar de havenstad om de veranderingen vast te leggen. In 2013 was het tijd voor een confrontatie met haar geboortedorp Gangtou. Voor haar project *De weg naar de gouden berg* fotografeerde ze de achterblijvers in de veranderde omgeving. Er waren nog maar duizend inwoners over, de rest was net als Xu's moeder de armoede ontvlucht om in het buitenland geld te verdienen. Dankzij hun geld kwam er welvaart in het dorp. 'Het was een shock om terug te zijn,' zegt Xu. 'Vooral de oude mensjes herkenden me nog. Maar het landschap was totaal veranderd. Het houten bankje voor ons huis stond er nog, maar het huis zelf stond leeg, erboven raasde een snelweg. Waar ooit een rijstveld was, staan nu fabrieken. De rivier wordt gedregd en op de verlaten pier staan nu fitnessapparaten. De bergen zijn platgegooid om villa's te bouwen, spuglelijke namaakbarok.'

Haar oma woont in een huis van vijf verdiepingen, haar oom in een van zeven. Hij heeft alleen de eerste drie ingericht, de bovenste staan leeg. 'Mensen doen elkaar na, hoe meer verdiepingen hoe meer aanzien.'

De bundeling van haar projecten in een nog te verschijnen fotoboek is een eerbetoon aan haar *hometown* en de afsluiting van een periode. Nu onderzoekt Xu elders de Chinese cultuur, zoals de eeuwenoude nieuwjaarsviering in Shan Xi, een ruig gebied in noordwest China. 'Die authentieke cultuur fascineert me. Ik ben een insider, maar ook een outsider want ik woon inmiddels

de helft van mijn leven in Nederland. Maar mijn verlangen en nieuwsgierigheid naar mijn wortels blijven de rode draad in mijn werk.'

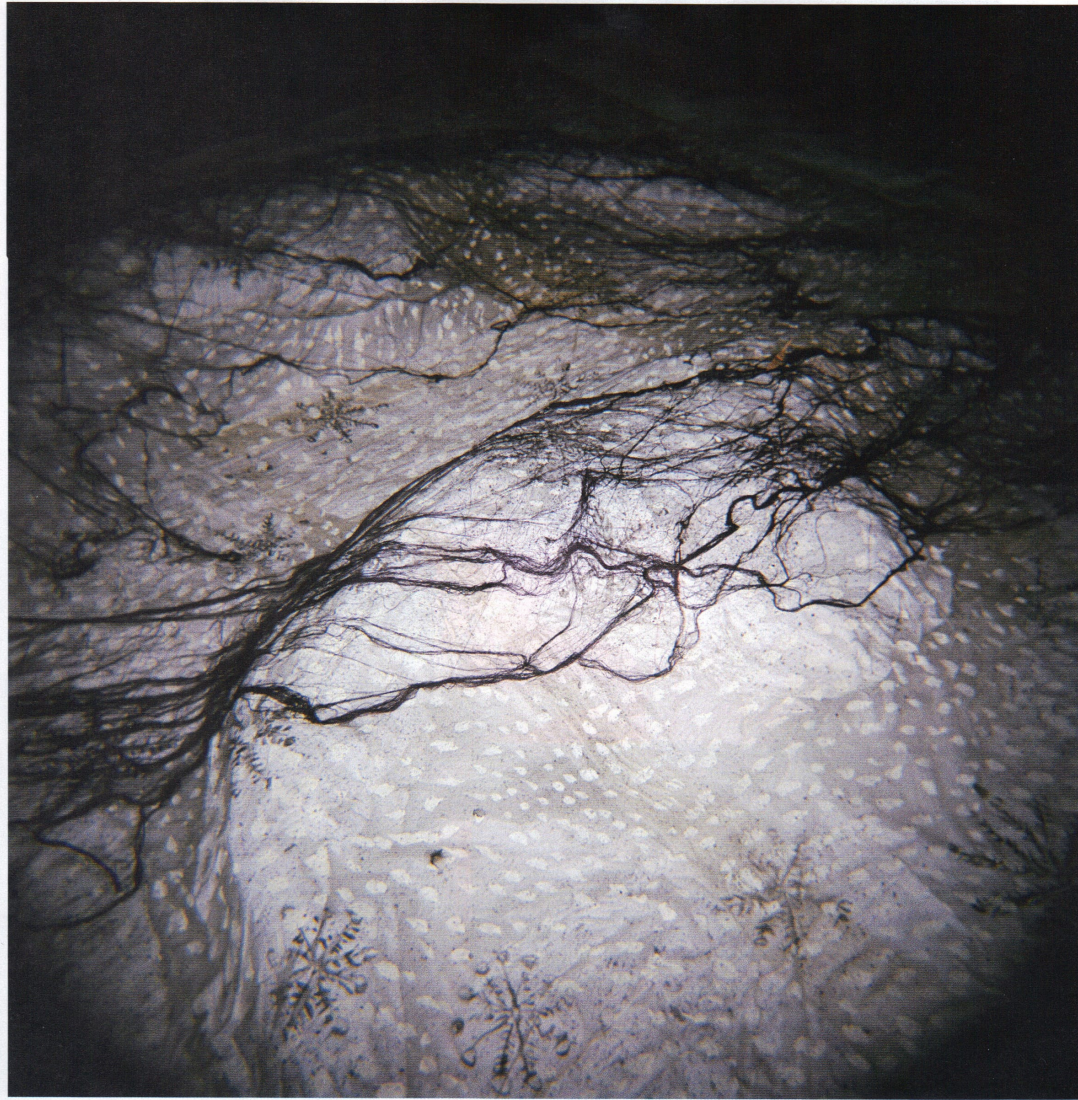
Botsing van werelden

Voor Vrij Nederland fotografeerde Xu jonge Chinese kunstenaars in Nederland met hun werk, mensen die net als zij met één been in China en het andere in Nederland staan. Ze verzamelde ook hun verhalen. 'Om de kern van je kunstenaarschap te begrijpen, kun je niet anders dan je afkomst onderzoeken.'

Xu wil daarmee een veelzijdiger beeld tonen dan de heersende stereotypen over Chinezen in Nederland: harde werkers met Chinese restaurants in een gesloten, bescheiden gemeenschap. De Groningse meubelontwerpster Zhen Tian (1982) bijvoorbeeld kwam op haar negende met haar moeder in Nederland wonen omdat haar vader, ook kunstenaar, er een baan had gevonden. Voor haar wolkenlamp liet ze zich inspireren door haar vaders techniek. Hij schildert met Chinese inkt. Mislukt het, dan verfrommel je het papier tot een prop. Vouw je die prop weer open, dan zie je de prachtigste structuren.

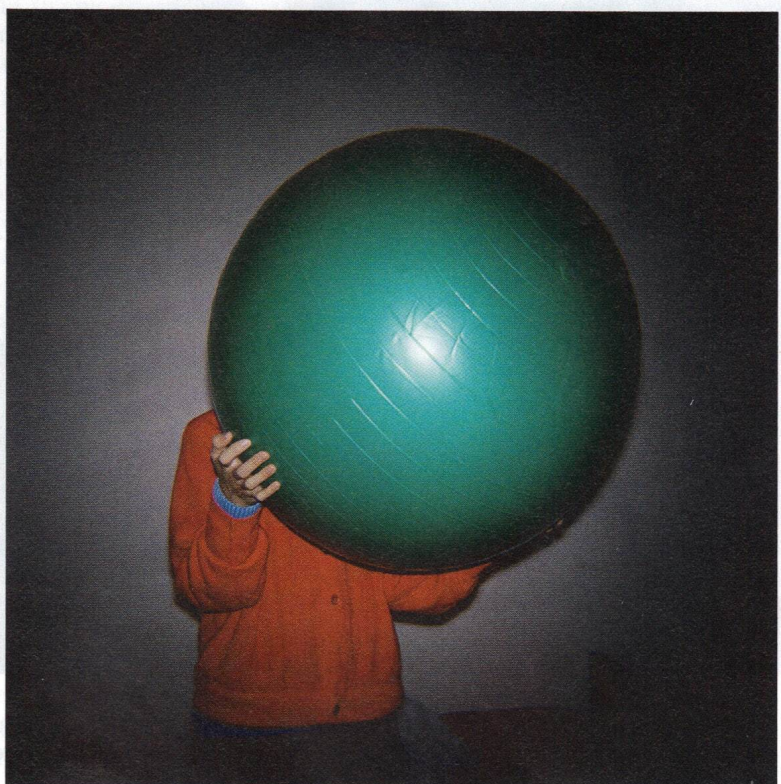
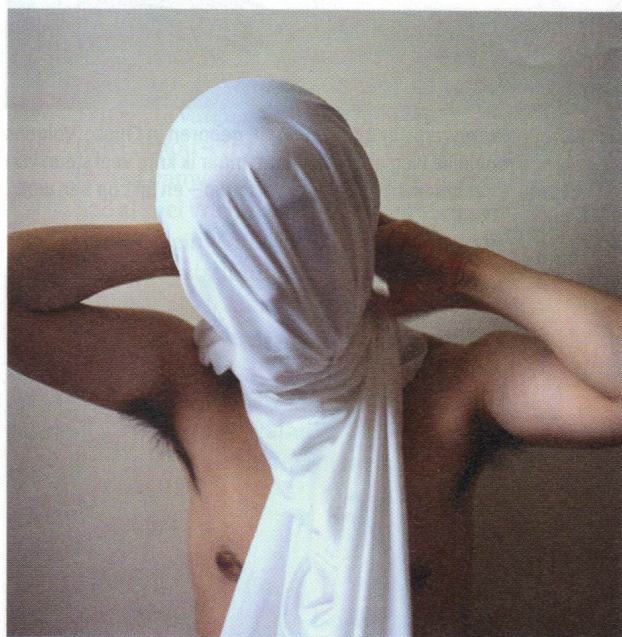
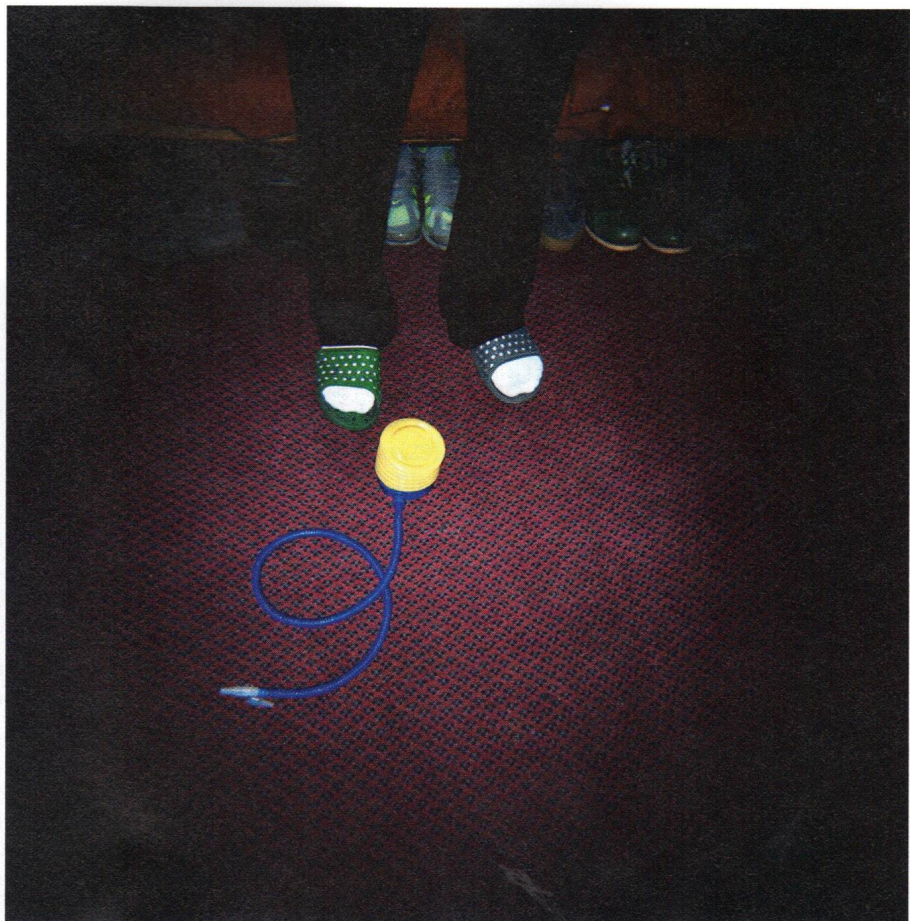
De ouders van de Amsterdamse Chun Hin Leung (1983) leerden elkaar kennen op het Leidseplein. Zijn moeder werkte in de thuiszorg, zijn vader bij een papiersnijbedrijf. Hij kreeg een vrije opvoeding en maakte zijn droom om architect te worden waar. De reis die hij met zijn vader door China maakte, inspireert hem in zijn ontwerpen. Toen hij een oude sluis in Utrecht mocht opknappen, dacht hij aan de kunstmatige vijver die hij in Hongkong had gezien. Op het water dreef een looppad. Nu ontwerpt hij een botanische tuin met een drievend plateau dat een Nederlandse beleving van stijgend en dalend water geeft. De botsing van werelden voedt hun kunstenaarschap. ■

'De verlatenheid die ik ook nu nog vaak voel, zie je terug in mijn werk'

Taochen Wang (1981), kunstenaar, geboren en opgegroeid in China. 'Ik bracht mijn hele puberteit door met leren schilderen en mediteren. En probeerde mijn haar zo lang mogelijk te laten groeien. Wat is schoonheid, hoe zorg je ervoor dat je er uitziet als een pauw, elegant en melancholisch tegelijk?' Zijn nieuwe project heet *Someone who lives in great comfort is completely enjoying it but still prays for even more fortune.*

Yuqi Wang (1985), geboren en opgegroeid in China, studeert aan de Gerrit Rietveld Academie. Hij maakt video's en installaties waarin hij zijn seksuele identiteit onderzoekt.

Xue Mu (1979), geboren in Nanjing (China), woont en werkt sinds 2004 in Amsterdam, waar ze haar eigen studio heeft. Ronde onder meer de Gerrit Rietveld Academie en de Rijksacademie af. Haar ervaringen uit het dagelijks leven vormen haar inspiratiebron.